

Живорад М. Марковић

<https://orcid.org/0000-0001-8435-3476>

Универзитет у Крагујевцу

Факултет педагошких наука у Јагодини

Катедра за дидактичко-методичке науке

УДК 373.5:796.322(497.11 Јагодина)

DOI 10.46793/Uzdanica22.3.093M

Прегледни рад

Примљен: 6. новембар 2025.

Прихваћен: 11. децембар 2025.

„ЗЛАТНЕ ГОДИНЕ” РУКОМЕТА У УЧИТЕЉСКОЈ ШКОЛИ У СВЕТОЗАРЕВУ¹

Айстѝраќиј: Рукомет, према тврђењу многих истраживача у области физичке културе, има веома богату прошлост. Рукомет се у Европи појављује истовремено у неколико земаља, тако да неколико земаља својата сам почетак. Пут до малог (дворанског) рукомета водио је преко хазене и великог рукомета. Развојни пут је био исти, како у другим земљама тако и у Србији, Светозареву и Учитељској школи. Циљ рада је да се истраже, анализирају и отргну од заборава најуспешнији периоди рукомета у Учитељској школи и Светозареву, и изузетни појединци који су пронели славу града. Поред историјског метода, у раду је примењен и метод теоријске анализе. Основна истраживачка техника за прикупљање чињеница била је анализа садржаја. Узорак истраживања обухватио је играче, тренере, ученике и ученице Учитељске школе у Јагодини – Светозареву. Добијена сазнања упућују да Јагодина – Светозарево баштини дугогодишњу традицију играња рукометном лоптом. Почело се са хазеном 17. маја 1931. године, наставило са великим рукометом 1948. године, да би велики рукомет након школске 1951/1952. уступио примат малом рукомету. На хиљаде играча Учитељске школе и других школа пронело је славу Јагодине – Светозарева у Србији, Југославији и Европи. Рукомет је био и остао спорт број један у граду на Белици.

Кључне речи: хазена, велики рукомет, мали рукомет, Светозарево, Јагодина, Учитељска школа.

УВОД

Рукомет (енгл. *handball*) је спортска игра у којој две екипе са по седам играча (6 играча у пољу + 1 голман) на свакој страни учествују у међусоб-

---

¹За све који су са гуменим лоптама по сунцу, киши и снегу тренирали и играли своје прве или животне утакмице. Који су делили комад хлеба пре и последњи гутљај воде у току утакмице. За све непроспаване ноћи, предстартне грознице пред утакмицу, за све сузе туге и среће, за сав бол у тренажном процесу и надигравању са противником. За све оно што време односи, а ови трагови, написане речи, остају вечно (Марковић 2024).

ној борби за лопту, са циљем да међусобним додавањем лопте руком једна екипа убаци лопту у противнички гол. Победник се одређује на основу већег броја постигнутих погодака, што представља основни и непосредни циљ сваке екипе.

Рукомет има веома богату прошлост и значајну улогу као спортска грана, као и део обавезног школског програма за ученике од петог разреда основне школе (Dvoršek, Mlinarić 2012). Сви ученици се током свог школовања упознају са основним правилима, техничким елементима и тактичким могућностима ове атрактивне игре. Једно друштво се цени по ономе колико чини за своју омладину, у циљу не само спортских резултата већ и формирања комплетне личности којој су још стари Атињани тежили – „калокагатија”, тј. јединство духа и тела (Plić, Mijatović 2006).

Рукомет је идеалан спорт који доприноси свестраном развоју и у коме су заступљена три основна човекова природна облика кретања: трчање, скакање и бацање. Уз све врсте кретања на терену, сматра се да је рукомет сплет цикличних и ацикличних кретних структура, па због тога спада у полиструктуралне спортске активности. Цикличне кретње односе се на садржаје који укључују кретње играча, а манифестују се различитим начином, ритмом и интензитетом. Те се цикличне кретње често прекидају ацикличним кретњама као што су бацања, скокови и слично. Управо је због тога рукомет један од најсложенијих спортова (Foretić, Rogulj 2007). У последњих неколико година дошло је до еволуције рукомета у смислу снаге, експлозивности и брзине (Radek 2020).

Успех у рукометној игри, поред моторичких способности, зависи и од других димензија психосоматског статуса личности спортисте као што су антропометријске карактеристике, функционалне способности, когнитивне способности, конативне особине одговорне за понашање и разумевање и предвиђање понашања спортисте у различитим ситуацијама, мотивација и социолошке карактеристике (Marković 2024).

Рукометна игра је спој динамике, брзине и атрактивности. Тренажним процесом од моторичких способности највише се развијају брзинска снага, издржљивост и брзина реаговања, у првом реду преко чула вида које се истовремено изоштравља (Marković, Bogdanović 2009). Спретност и окретност развијају се кроз примену технике са лоптом и без лопте. Брзе промене ситуације у игри, које играчима пружају увек нове утиске и тиме изазивају њихову нервну и умну делатност, развијају способност брзог расуђивања, интелигенцију, личну иницијативу, машту, сналажљивост, пажњу, одважност и др. (Lazarević 1994).

Богатство доживљаја у игри доводи и до великог повећања емотивности играча, која може имати утицај како на њихове позитивне, тако и на негативне поступке, што добрим делом зависи од правилног педагошког утицаја у току процеса тренинга. Образовни значај рукомета огледа се даље у

изграђивању схватања да се индивидуалне способности морају уклопити у заједничко деловање целе екипе, јер је то једини пут за постизање бољих резултата. Тиме се утиче и на осећај одговорности, колективни дух, међусобно помагање и другарство, поштовање саиграча и супарника, правилан однос према успесима и неуспесима и развија борбеност и упорност. Строгим поштовањем правила игре и систематским вежбањем играчи се навикавају на дисциплину, ред и тачност.

Циљ рада био је да се истраже, анализирају и отргну од заборава најуспешнији периоди рукомета у Учитељској школи и Светозареву, као и изузетни појединци који су пронели славу града.

МЕТОД

Ово истраживање, у зависности од врсте информација које је обезбедило, класификује се као историјско истраживање. Историјски метод, као скуп истраживачких поступака усмерених ка откривању истине о догађајима из прошлости, спроведен је кроз четири основне фазе: хеуристику, критику извора, синтезу података и експозицију (Pegić 2023).

Поред историјског метода, у раду је примењен и метод теоријске анализе. Основна истраживачка техника за прикупљање чињеница била је анализа садржаја. На тај начин дошло се до објективно постојећих чињеница релевантних за ово истраживање.

У току истраживања већи део су чинили примарни извори који представљају оригиналне документе или информације које су прикупљене директно из оригиналног извора (фотографије, документа подсавеза и РСС, интервјуи и сведочења, лични дневници).

Поред примарних извора, један део информација добијен је из секундарних извора (новински чланци, приручници, енциклопедије и речници, прегледни и аналитички чланци и базе података). Поред ова два извора информација, у мањем обиму коришћени су и терцијални извори података (монографије клубова – које су последица проучавања историјске грађе примарних и секундарних извора).

ПОЈАВА И РАЗВОЈ РУКОМЕТА

Почетак рукометне игре се везује за неке античке игре које су према структури и правилима сличне данашњем рукомету. Хомер је у својој *Одисеји* описао игру која се играла на острву Феачана, а по идеји и облику може се сматрати давном претходником рукомета. Грчки хорпастан и римски хорпастан откривен је на цртежима грчког лекара Галена, који је писао

између осталог и о физикалној терапији, па је у делу *Вежба с малом лоптом* препоручио играње лоптом као најсавременију телесну вежбу (Шић, Мијатовић 2006).

Неколико земаља својата сâм почетак пошто се рукомет истовремено појавио у неколико земаља Европе. Дански учитељ гимнастике Холгер Нилсен је 1898. године у Олдрупу уврстио у свој наставни програм *хандбол* који је сличан данашњем малом рукомету и 1904. године објавио је први приручник о тој игри. У Чехословачкој (Чешкој) 1892. године појављује се *хазена*, игра слична данашњем рукомету. Из Данске се игра проширила 1912. године на Шведску и Немачку. У Шведској учитељ Валден издаје збирку *Игре у природи* која је садржала елементе рукомета. Слична игра се играла у Ирској, Северној Америци и Украјини (Шић, Мијатовић 2006).

Прва правила великог рукомета, која су прихваћена као међународна правила, саставили су 1917. године Макс Хајсер, Карл Шеленц и Ерих Кони (Немачка).

Године 1919. Карл Шеленц, професор Више школе за физичко васпитање у Берлину, увео је рукомет на великом игралишту, а у Шведској се због климатских услова развијао мали рукомет у дворани (Роровић 2005). У Европи је 13. септембра 1925. године одиграна прва међународна утакмица између Аустрије и Немачке (6:3). У Амстердаму је 1928. године основана Међународна аматерска рукометна федерација (IAHF – *International Amateur Handball Federation*). Олимпијски комитет 1934. године ову игру уводи у свој програм, а већ 1936. године велики рукомет се игра и на Олимпијским играма. То је истовремено био и једини олимпијски турнир у великом рукомету.

У Копенхагену је 1946. године основана Међународна рукометна федерација (IHF – *International Handball Federation*). Први међународни сусрет у малом рукомету одржан је 12. септембра 1945. године у Гетеборгу, између Шведске и Данске (резултат је био 9:7), а код жена 10. септембра 1952. године између Норвешке и СР Немачке (резултат 3:4) (Krstić 1995).

Почеци великог рукомета у Југославији датирају из 1930. године када је познати професор др Владимир Јанковић окупио загребачке средњошколце и одржавао тренинге на игралишту ХАШК-а, а од 1938. године долази и до формирања првих рукометних секција при спортским клубовима. Шири основа за развој је уследила по завршетку Другог светског рата. Треба истаћи на стотине обучених инструктора на радној акцији „Шамац–Сарајево” 1947. године. Према неким подацима, професор Владимир Јанковић је 1930. године увео рукомет у школе, али без већег успеха. На радној акцији „Кучево–Бродица” 1948. године формирана је рукометна чета чији је руководилац био Војислав Војновић. После двомесечног курса оспособљено је 40 инструктора за рукомет. Учесће у рукометној чети била је дозвола, лиценца да са повратком у своју средину могу радити на формирању рукометних секција при физкултурним и гимнастичким друштвима. Може се рећи да

рукомет 1948. године осваја омладину Југославије. Поред клубова у Загребу, Љубљани, Сарајеву, Нишу, Осијеку, Зрењанину, у Светозареву је формиран рукометни клуб.

Најзаслужнија особа за развој и утемељење рукометног спорта у Србији је Војислав Војновић, тада члан организационог одбора ФИСАС-а, а касније дугогодишњи секретар, као и потпредседник РСС и генерални секретар РСЈ.

ХАЗЕНА И ВЕЛИКИ РУКОМЕТ У ЈАГОДИНИ – СВЕТОЗАРЕВУ И УЧИТЕЉСКОЈ ШКОЛИ

У Јагодини се као претеча малог рукомета, који се и данас игра, у периоду од 1931. до 1939. године играла хазена. Хазена је била у оквиру јагодинског Сокола. Дружина „Соколке” одиграла је своју прву утакмицу 17. маја 1931. године. Утакмица је одиграна на игралишту ЈСК „Хајдук”, а противник је била екипа „БСК” из Београда. Соколке су пред бројним навигачима пружиле добар отпор, у том тренутку квалитетнијој екипи. Крајњи резултат је био 8:3 за екипу БСК из Београда. У периоду од 1931. до 1935. године, „соколке” су одиграле шест утакмица, са билансом од три победе, два нерешена сусрета и само једном изгубљеном утакмицом (Krstić 1995).

Слика 1. Б. Николић, једна од првих хазенашица у Јагодини

Хазена поново постаје сензација у Јагодини од 1935. године. Те године се 27. октобра, при новоформираном ЈСК-у, оснива хазена, фудбалска и лакоатлетска секција (Krstić 1995). Хазену су играле ученице Гимназије и Женске раденичке школе. У периоду од 1931. до 1939. године учитељску школу су похађали само ученици. Централна фигура од самог почетка је била Драга Ђориф, а од играчица Босилка Николић, Душица Маринковић и многе друге гимназијалке. Два су разлога који су утицали на масовност хазене. Први је био путовање у Ђуприју да би се наставила гимназија а други, можда за то време још битнији, била је спортска опрема (сукњице изнад колена).

Јагодина мења име у Светозарево 22. септембра 1946. године (да би јој се референдумом 1992. поново вратило првобитно име). Велики рукомет у Светозареву почиње да се игра почетком школске 1948/1949. године, тачније 5. септембра 1948. године у Учитељској школи и Гимназији. На дан ослобођења, 17. октобра 1948. године, одиграна је прва утакмица у великом рукомету „Учитељац” – „Гимназијалац” са нерешеним резултатом 9:9. Чести сусрети учитељаца и гимназијалаца су омогућили да професор Војиновић процени играчке могућности и са одабраним играчким кадром убрзо формира РК „Никчевић” 18. септембра 1948. године. Окосницу екипе чинили су гимназијалци V/2 одељења и учитељи: Александар Витић Мајмуница, Душан Станојевић Полић, Живота Милановић Лорча, Властимир Миловановић Козак и др. (Krstić 1995). Прва победа је пред преко 1000 гледалаца остварена 17. октобра 1948. против екипе „Гимнастичко друштво Београд V”, резултатом 7:6. Утакмица је одиграна на фудбалском игралишту „Оборче” (сада ОШ „Рада Миљковић”). Следе победе над екипама из Ниша, Крагујевца, Београда, а 27. марта 1949. пружен је снажан отпор РК „Партизан” из Београда. Прави првенствени дерби био је 20. новембра 1949. године у Лесковцу против РК „Дубочица”. Гости су славили са 2:1.

Слика 2. РК „Никчевић” 1949. године са чланом управе Т. Хаџићем и тренером М. Војиновићем

Убрзо РК „Никчевић” у мушкој и женској конкуренцији постаје један од најбољих клубова у Србији. Утакмице су се играле не терену „Оборче”, на коме је понекад било и више од 2500 гледалаца. У пролеће 1949. одигран је први званични турнир за првака Србије. Поред РК „Никчевић”, учествовали су РК „Динамо” из Панчева, ДИФ из Београда и РК „Железничар” из Инђије. Рукомет преузима примат у граду. Мушка и женска екипа су се такмичиле у Српској лиги. РК „Никчевић” мења име у РК „Слога” 25. децембра 1949. године. Добри резултати су прекинути на утакмици против РК „Железничар”

из Ниша при разигравању за улазак у Прву савезну лигу. Тада је судија Ристић досудио непостојећи гол и РК „Београд” и РК „Црвена звезда” из Београда улазе у Прву савезну лигу. Након овог разигравања долази до одласка најбољих играча у друге клубове. Екипа у наредном периоду мења име, тако да се од 22. априла 1951. године зове РК „Младост”, а од 11. децембра 1955. године РК „Морава”.

У периоду од 1948. до 1958. године, када се у Југосавији играло првенство у великом рукомету, екипа никада није успела да се домогне Прве савезне лиге.

За првог тренера ЖРК „Никчевић” изабран је Светица Томић. Женска екипа је наступала у дресовима РК „Никчевић” и играла утакмице на игралишту „Оборче”. Прва утакмица одиграна је 1948. године између Учитељске школе „Сретен Ацић” и Гимназије „Светозар Марковић”. За тадашње спортске прилике у Светозареву била је права сензација. Учитељке су славиле против гимназијалки са 9:4. Може се рећи да је Светозарево имало у том периоду две колевке рукомета – у Учитељској школи „Сретен Ацић” и Гимназији „Светозар Марковић”. Рукометаши и рукометашице „Никчевића” имали су скромна средства за потребе такмичења и опреме. Велики рукомет у Светозареву је почео да стагнира одласком матураната Учитељске школе и Гимназије на крају школске 1951/1952.

ЗЛАТНЕ ГОДИНЕ МАЛОГ РУКОМЕТА У УЧИТЕЉСКОЈ ШКОЛИ И СВЕТОЗАРЕВУ

Сваки учитељац који је једном узео у руке рукометну лопту никада се није одвојио од тог осећаја, неке је омађијала, а неке потпуно опсенила. Радне акције су биле базе за будуће тренере рукомета. Фискултурни референт градског народног одбора у том периоду је био Јован Цветковић. У договору са професором Учитељске школе Мирославом Војиновићем Јешом, шаљу на курс за тренере два ученика Учитељске школе „Сретен Ацић”, Мићуна Павићевића за атлету и рукомет, а Светомира Томића за кошарку и одбојку. Курсеви су се реализовали на радној акцији „Кучево–Бродице” у периоду од 1. јула до 26. августа 1948. године. По успешно завршеним курсевима, Мићун Павићевић доноси прву рукометну лопту у Светозарево, а Светомир Томић доноси кошаркашку лопту и диск. По препоруци Градског фискултурног одбора, донете лопте и диск преузима професор Мирослав Војиновић Јеша.

Почетак малог рукомета у Светозареву се везује за професора Мирослава Војиновића Јешу који је радио у Учитељској школи, а затим за професора гимназије Николу Милосављевића Колета и професора Школе ученика у привреди Јована Цветковића. Након силаска са сцене великог рукомета

1953. године, мали рукомет постаје спорт број један у Светозареву. Убрзо се формира пет клубова за мали рукомет: РК „Партизан I” (Друштво за телесно вежбање), РК „Партизан II” (Учитељска школа), РК „Искра” (Гимназија), РК „Млади радник” (Школа ученика у привреди) и РК „Морава” (Каблови). Поред ових, формирају се клубови и у околним селима. Поред мушке екипе, у Учитељској школи се формира и женска рукометна екипа РК „Партизан II” (Слике 3 и 4).

Слика 3. РК „Партизан II” (мушка екипа, освајач купа Среза Светозарево 1959/1960)

Слика 4. Слика 4. РК „Партизан II” (женска екипа)

У првим годинама РК „Партизан II” је био непобедив у граду и срезу. У наредним годинама, када би освојио прво место уступао би другопласи-

раној екипи улазак у виши ранг. Разлог неуласка у виши ранг такмичења су биле велике обавезе учитељаца и недостатак средстава (опрема, припреме, судијски и делегатски трошкови, путовања на утакмице и др.). РК „Искра” је такође имала завидне резултате и неколико година је играла у Првој београдској лиги, у којој су се такмичили РК „Железничар” и РК „Раднички” из Београда, РК „Железничар” из Ниша, РК „Динамо” из Панчева и многе друге екипе које баштине традицију играња рукомета до данашњих дана. Први прави терени за мали рукомет били су у дворишту Учитељске школе и ДТВ „Партизан”. РК „Партизан II” 1954. године наставља такмичење у подмлађеном саставу и са изузетним тренером и стратегом постаје првак Поморавског подсавеза. Следи турнир у Крушевцу који је представљао претквалификације за првенство Србије. Турнир у Крушевцу је освојен и следи турнир у Новом Саду за првака Србије од 27. до 29. септембра 1954. године. У веома јакој конкуренцији и добром игром, уз вођење професора Мирослава Војиновића, РК „Партизан II” осваја пето место. На клупи, поред професора Војиновића, био је и тадашњи директор Учитељске школе Радован Туцаковић. Пласман и остварени резултат представља изузетан и један од највећих успеха учитељаца (Слика 5).

Слика 5. РК „Партизан II” (Учитељска школа) на првенству Србије у Новом Саду 1954. са директором Р. Туцаковићем и професором и тренером М. Војиновићем

Следеће године, у циљу што веће популаризације малог рукомета, не само у Светозареву, већ и у другим градовима и селима, професор Војиновић у пролеће 1955. године организује рукометни турнир. У организацији учествује и Јован Цветковић, професор у Школи ученика у привреди. Учесће је узело осам мушких и две женске екипе. Професор Војиновић изводи четири екипе: „Учитељац А” и „Учитељац Б” и две женске екипе које су одиграле ревијалну утакмицу. Такмичарске 1954/1955. године у Поморавској лиги РК „Партизан II” осваја прво место са бољом гол разликом испред РК „Младост” из Светозарева. РК „Партизан II” уступа РК „Младост” квалифи-

кације за улазак у Српску лигу. Након победе РК „Младост” над РК „Војна пошта 2277” из Крушевца резултатом 11:5 у Српску лигу не улази РК „Младост” већ, одлуком за зеленим столом, РК „Дедиње” из Београда.

Мушка и женска екипа Светозарева се 1957. године такмиче у Моравској зони и може се рећи да су те године имале највише успеха. Мушка екипа осваја прво место у Моравској зони и прелази у виши ранг такмичења, у Српску лигу. Осваја пехар на турниру у Панчеву и бива победник Купа на подручју ширег Поморавља (слике 6 и 7).

Слика 6. и 7. Утакмица за Куп Југославије између РК „Партизан II” и РК „Динамо”

Женска екипа РК „Каблови” осваја прво место у Моравској зони и несрећно пропушта прилику да уђе у Српску лигу поразом од РК „Војводина” са 5:4. Женска екипа РК „Партизан II” пружа одличне партије и 1957. године осваја Куп Југославије на територији ширег Поморавља. Након десет година, 1958. године, у Срезу Светозарево било је 37 клубова са 400 регистрованих играча. У Светозареву је било више клубова него у много већим градовима. Све је то трајало до 1977. године када се формира Спортско друштво „Јагодина” са шест клубова. Исте године долази до фузије РК „Каблови”, РК „Елмос”, РК „Пиварац” и РК „Јединство” у један клуб који креће у нове победе. Исте године ЖРК „Каблови” постаје нови члан Српске лиге (Роровић 2005).

Легенде великог, а касније малог рукомета су Петар Петровић, Нада Ћирковић, ученица гимназије, и Бранка Лазаревић, ученица учитељске школе, који су по четрнаест година играли рукомет прво на стадиону „Оборче”, затим на малом стадиону ДТВ „Партизан” и на стадиону малих спортова крај Ђурђевог брда. Бранка и Нада радо су се сећале првенствених утакмица са екипама РК „Спартак” из Суботице, РК „Железничар” из Ниша, РК „Војводина” из Новог Сада. Утакмица против ЖРК „Војводина” на квалификацијама за улазак у Прву савезну лигу никада није прежаљена. На полувреме се отишло са вођством од 4:2, али је крајњи резултат био 5:6 за РК „Војводина”. Поред многобројних играча, треба споменути Живану Илић Жану, која је почела као голман, а касније је као играч у 300 одиграних

утакмица постигла преко 1000 голова. Драгица Хајдуковић Даца, свестрани спортиста, на ранг-листи најбољих спортиста Поморавља, Ресаве и Левча 1959. године проглашена је за најбољу рукометашицу. Љубисав Димитријевић, један од најбољих Јешиних ученика, рукомет је играо од 1948. године, завршио ДИФ и био професор и директор у јагодинској гимназији, као и рукометни судија.

Листа рукометаша и рукометашица Учитељске школе је импозантна и заслужује много више простора, а и обавезу де не оде у заборав већ у вечност.

ЗАКЉУЧАК

У физичкој култури, са три основна система – рекреацијом, физичким и здравственим васпитањем и спортом – по многим ауторима провејава игра која је део сва ова три система. Рукомет је заступљен у рекреацији, настави физичког и здравственог васпитања, а и као спортска игра. За неке је само био и остао игра, а некима је омогућио да досегну жељене висине.

За Јагодину као град спорта и младих, сусрет хазенашица соколске дружине из Јагодине и екипе БСК из Београда 17. маја 1931. године. означио је почетак развоја рукометне игре у граду. Велики рукомет у Светозареву почиње да се игра почетком школске 1948/1949. године, тачније 5. септембра 1948. године у учитељској школи и гимназији. На дан ослобођења, 17. октобра 1948. године, одиграна је прва утакмица у великом рукомету, „Учитељац” – „Гимназијалац”, са нерешеним резултатом 9:9. Самопрегорним радом и ентузијазмом, професор учитељске школе Мирослав Војиновић Јеша 18. септембра 1948. године формира мушку и женску екипу РК „Никчевић”. РК „Никчевић” постаје један од најбољих клубова у Србији. Утакмице су се играле не терену „Оборче”, на коме је понекад било и више од 2500 гледалаца. Добри резултати су заслугом судије Ристића прекинути на утакмици против РК „Железничар” из Ниша при разигравању за улазак у Прву савезну лигу. Екипа мења у наредним годинама име, али до 1958. године, до када се у Југосавији и играло првенство у великом рукомету, није успела да се домогне Прве савезне лиге.

Мали рукомет преузима примат у односу на велики рукомет након школске 1951/1952. Почетак малог рукомета се везује за професора Мирослава Војиновића Јешу који је радио у учитељској школи. У Светозареву се формира пет клубова. У учитељској школи формира се мушка и женска екипа под називом РК „Партизан II”. Највећи успех мушке екипе је првенство Србије у Новом Саду и освајање петог места. Женска екипа РК „Каблови” осваја прво место у Моравској зони и несрећно пропушта прилику да уђе у Српску лигу поразом од РК „Војводина” са 5:4. Женска екипа РК „Патизан II” пружа одличне партије и 1957. године осваја Куп Југославије не тери-

торији ширег Поморавља. Може се рећи да су педесете и шездесете године двадесетог века са ученицима учитељске школе у Светозареву и професором Мирославом Војиновићем Јешом биле добар темељ за све успехе рукометног спорта града на Белици до данашњих дана.

ЛИТЕРАТУРА

- Dvoršek, B., Mlinarić, Z. (2012). *Praktikum za rad sa mladim dobnim kategorijama*. Zagreb: Hrvatski rukometni savez.
- Foretić, N., Rogulj, N. (2007). *Škola rukometa*. Split: Znanstveno-sportsko društvo Griffon.
- Plić, S., Mijatović, S. (2006). *Istorija fizičke kulture*. Beograd: DTA TRADE.
- Krstić, Ž. (1995). *Hazena i rukomet u Jagodini (1931–1998)*. Jagodina: Opštinski rukometni savez Jagodina.
- Lazarević, Lj. (1994). *Psihološka priprema sportista*. Beograd: Fakultet fizičke kulture.
- Marković, Ž., Bogdanović, Z. (2009). A suplement to the study of two models of evaluation of handball players' strength. In: I. Juhas., V. Koprivica (Eds.), *International Scientific Conference, Theoretical, Methodological and Methodical Aspects of Competitions and Athletes' Preparation*. Belgrade: Faculty of sport and physical education, 146–149.
- Marković, Ž. (2024). Марковић, Ж., *Пола века женској рукомету у Свилајци*. Јагодина: Факултет педагошких наука.
- Perić, D. (2023). *Metodologija naučnih istraživanja*. Novi Sad: TIMS Fakultet za sport i psihologiju.
- Popović, S. (2005). *Vreme rukometa u Zaječaru 1949–2005*. Zaječar: DP za novinsko-izdavačku delatnost „Timok”.
- Radek, S. (2020). *Evolucija – Rukometni golmani*. Rottweil.
- Rogulj, N. (2014). *Između vratnica*. Split: Znanstveno-sportsko društvo Griffon.

Živorad M. Marković

University of Kragujevac

Faculty of Education in Jagodina

Department of Didactics and Methodology

“GOLDEN YEARS” OF HANDBALL AT THE TEACHER TRAINING SCHOOL IN SVETOZAREVO

Summary: According to many researchers in the field of physical education, handball has a rich history. Handball appeared in Europe simultaneously in several countries, primarily in Denmark, Germany, Norway, and Sweden. The path to today’s indoor handball led through Czech handball (česká házená) and outdoor handball. The goal of this paper was to research, analyze, and present the most successful periods of handball, both at the Teacher Training School and the town of Svetozarevo, as well as exceptional individuals who brought glory to the town. In addition to the historical method, the method of theoretical analysis was applied in the paper as well. The basic research technique for collecting data was content analysis. The research sample included former players, coaches, male students, and female students of the Teacher Training School in Jagodina – Svetozarevo. The obtained findings indicate that Jagodina – Svetozarevo has a long tradition of playing handball. It began with Czech handball on May 17, 1931. It continued with outdoor handball in 1948, but after the school year 1951/1952, outdoor handball gave way to indoor handball. Thousands of players from the Teacher Training School and other schools brought glory to Jagodina – Svetozarevo and were praised in Serbia, Yugoslavia, and all of Europe. Handball has always been the number one sport in the town on the banks of the Belica River.

Keywords: Czech handball, outdoor handball, indoor handball, Svetozarevo, Jagodina, Teacher Training School.